

Asociacija „Margionių kaimo bendruomenė“, kodas 302440834, Margionių kaimas,

Marcinkonių seniūnija, Kabelių paštas, Varėnos rajonas

UAB „Ekokonsultacijos“

J. Galvydžio g. 3, LT-08236 Vilnius

Kopija:

Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentui

Kauno g. 69, LT-62107 Alytus

DĖL KABELIŲ ŽVYRO IR SMĖLIO TELKINIO NAUDOJIMO POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITOS

Margionių kaimas

2010 m. rugsėjo 27 d.

Reaguodami į Jūsų 2010 metų rugsėjo 10 dienos informacinį pranešimą Nr. D-10-115 apie UAB „Baltijos karjerai“ planuojamą ūkinę veiklą, šiame rašte pateikiame Margionių kaimo bendruomenės – suinteresuotos visuomenės – motyvuotus argumentus bei pasiūlymus dėl UAB „Baltijos karjerai“ planuojamos ūkinės veiklos (PŪV) – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijos. Pasiūlymai parengti išnagrinėjus parengtą poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaitą, kurios kopija mums buvo pateikta š.m. rugsėjo 22 dieną. Kadangi į mūsų prašymą pateikti PAV programą nebuvo atsižvelgta, - neturėjome galimybės pilnai įvertinti ataskaitos atitikimo PAV programoje numatytiems vertinimo elementams.

Apibendrinant – norime Jus informuoti, kad:

- Margionių kaimo bendruomenė kategoriškai nepitaria UAB „Baltijos karjerai“ planuojamai ūkinei veiklai – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijai;
- Margionių kaimo bendruomenės nuomone, PAV programa parengta nekokybiškai ir turi būti pildoma bei taisoma;
- UAB „Ekokonsultacijos“ pateiktas atsakymas (Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos PAV procese tvarkos aprašo 4 priedas) į Margionių kaimo gyventojų pastabas (2009 m. rugsėjo 10 d. raštas su 64 parašais) netenkina Margionių kaimo gyventojų, yra klaidinantis ir jame neatsižvelgta į pateiktus argumentus;

Detalūs bei motyvuoti mūsų pasiūlymai dėl PAV programos (kurie patvirtinti Asociacijos „Margionių kaimo bendruomenė“ atvirame išplėstiniame valdybos posėdyje š.m. rugsėjo 25 d.) pateikiami šio laiško I priede. Iš esmės, pagrindiniai PAV proceso ir dokumento susijusio su planuojama UAB „Baltijos karjerai“ ūkine veikla – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio eksploatacijos – trūkumai yra šie:

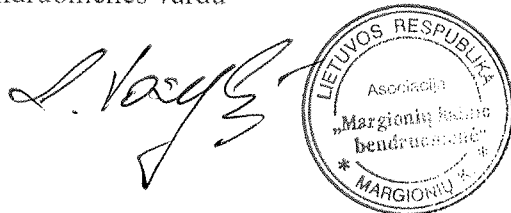
- PAV procesas vyksta ir ūkinės veikla planuojama nors šioje teritorijoje nėra baigtas žemės nuosavybės atstatymo teisėtiems savininkams procesas;
- Nors galimas reikšmingas poveikis miškams ir miškų ūkiui, Generalinė miškų urėdija (Druskininkų miškų urėdija) nėra vertinimo subjektas;
- Nors galimas reikšmingas poveikis keliams, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (VĮ „Alytaus regiono keliai“) nėra vertinimo subjektas;
- Nors PŪV, vežant produkciją per Dzūkijos Nacionalinio parko teritoriją (toliau – NP), prieštarauja NP tikslams, nėra įvertintos galimybės savo lėšomis įsirengti naują kelio atšaką aplenkiančią NP ir jos buferinę zoną;
- Galimas PŪV poveikis biologinei įvairovei įvertintas nekompetentingai ir paviršutiniškai;
- Galimas PŪV poveikis įgyvendinant greta esančių saugomų teritorijų tikslus nėra įvertintas;
- Poveikis gamtiniam karkasui, įskaitant ir poveikį Dzūkijos NP buferinei zonai, nėra išanalizuotas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis turistų srautams nėra įvertintas;
- Potencialus neigiamas PŪV poveikis kultūros paveldo Margionių ir Kapiniškių kaimuose puoselėjimui nėra įvertintas.

Prašome išnagrinėti mūsų pateiktas pastabas ir pasiūlymus, ir teisės aktų nustatyta tvarka informuoti kaip į juos buvo atsižvelgta.

Pagarbiai,

Margionių kaimo bendruomenės vardu

Lina Vosyliene

The image shows a handwritten signature in black ink, which appears to be 'L. Vosyliene'. To the right of the signature is a circular official stamp. The stamp contains the text: 'LIETUVOS RESPUBLIKA' at the top, 'Asociacija' in the center, '„Margionių kaimo bendruomenė“' in the middle, and 'MARGIONIŲ' at the bottom, flanked by two small stars.

I priedas: - Detalūs motyvuoti pasiūlymai

I priedas

Detalūs motyvuoti pasiūlymai bei pastabos

Margionių kaimo bendruomenės nariai, susipažinę su UAB „Ekokonsultacijos“ parengta planuojamos ūkinės veiklos – Kabelių žvyro ir smėlio telkinio – poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV) ataskaita, žemiau pateikia iškilusius klausimus, pastabas bei pasiūlymus.

1. Siūlome nevykdyti PAV proceso ir neplanuoti ūkinės veiklos kol šioje teritorijoje nebus baigtas žemės nuosavybės atstatymo teisėtiems savininkams procesas

1.1. Nesielti amoraliai ir neetiškai siekiant užvaldyti žemę nepasibaigus žemės reformos procesui

Praėjus daugiau nei 20 metų po nepriklausomybės atkūrimo Lietuvoje, Margionių kaime ir apylinkėse bei kituose gretimuose kaimuose nėra užbaigtas žemės reformos procesas. Vien šis faktas turėtų sukelti didelę nuostabą. Nežiūrint į tai, savo atsakyme į Margionių kaimo bendruomenės laišką, PAV ataskaitos rengėjai teigia, kad (cit.): „*kadangi minėta žvyro ir smėlio telkinio dalis yra detalčiai išžvalgyta UAB „Baltijos karjerai“ lėšomis, o žemės gelmių išteklių apčiuoti 60,1 ha plote ... ši žemė yra neprivatizuojama*“. Atsakyme pabrėžiama, kad „*žemės visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimta išžvalgytų naudingų iškasenų ištekliais eksploatuoti*“. Mūsų nuomone tokie teiginiai yra visiškai nepriimtini: dėl neaiškių priežasčių užvilkinus žemės gražinimo teisėtiems savininkams procesą, vietiniai gyventojai ne tik kad netenka teisės į anksčiau tradiciškai kaimui priklausiusią žemę, bet netgi jiems grasinama, kad yra teorinė galimybė, jog ši žemė bus nacionalizuota tenkinant privačios įmonės tikslus. Toks požiūris yra amoralus ir neetiškas.

1.2. Prašome paaiškinti, kuo remiantis Alytaus apskrities viršininko administracijos sprendimas (2010 m. kovo 1 d. raštas Nr. 4-108-(1-55) yra ignoruojamas, toliau tęsiant PŪV PAV procesą?

Alytaus apskrities viršininko administracijos 2010 m. kovo mėn. 1 dienos rašte Nr. 4-108-(1-55) Alytaus apskrities viršininko administracijos viršininkas p. A. Bražionis atsakydamas į Margionių kaimo bendruomenės užklausimą pažymėjo, kad „kol nebus išspręstas asmeninio ūkio žemės, namų valdos ir natūra gražinamų žemių projektavimas ir nuosavybės teisių atkūrimas Margionių (rėžiniame) kaime, nebus pritarta dėl planuojamos žvyro ir smėlio karjero ūkinės veiklos vykdymo“.

2. Generalinė miškų urėdija turėtų tapti vertinimo subjektu

PAV ataskaitos 2.6 skyriuje (16 psl.) rašoma, kad „vadovaujantis Alytaus apskrities viršininko administracijos 2010-04-27 raštu Nr. 4-210-(1.5.5) <...> Kabelių žvyro ir smėlio išteklių 60,01 ha teritorija bus įtraukta į neprivatizuojamos žemės plotus. Todėl Valakų miško

pakraštys (apie 7,1 ha), kuris patenka į planuojamą eksploatuoti detaliai išžvalgytą Kabelių žvyro ir smėlio telkinį, bus išimtas iš privatizuotinių miškų sąrašo“.

Eksploatuoti siūlomas žemės plotas yra miškų apsuptyje. Mūsų nuomone, planuojama veikla gali sutrukdyti Druskininkų miškų urėdijai ir, plačiaja prasme, Generaliniai miškų urėdijai siekiant atlikti LR Miškų įstatymo 2 straipsnyje numatytą funkciją - valstybinių miškų, priskirtų miškų urėdijoms, ūkinį valdymą, organizuojant bei koordinuojant šių miškų atkūrimą, priežiūrą, apsaugą ir miško išteklių naudojimą. Konkrečiau, mūsų nuomone, gali turėti reikšmingą poveikį siekiant didinti valstybinių miškų, kaip svarbiausios visų šalies miškų sudedamosios dalies ekologinę, aplinkosauginę, ekonominę, rekreacinę bei kitas visuomenei svarbias vertes, tvarkant juos tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais, racionaliai naudojant miškų išteklius, juos atkuriant ir gausinant.

Remiantis aukščiau išsakytais argumentais norėtume sužinoti ar PAV programa ir planuojama veikla buvo derinta su Generaline miškų urėdija ir Druskininkų miškų urėdija? Jeigu ne, siūlome, kad Generalinė miškų urėdija turėtų tapti vertinimo subjektu.

3. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos turėtų tapti vertinimo subjektu

Norėtume sužinoti ar PAV ataskaita buvo derinta su VĮ „Alytaus regiono keliai“, nes ataskaitoje (12; 19 psl.) rašoma, kad „vietinės reikšmės keliai bus praplatinti, sustiprinti...“? Mūsų nuomone VĮ „Alytaus regiono keliai“ turėtų išnagrinėti PAV ataskaitą ir pateikti savo nuomonę, kadangi keliai (kuriais numatoma išvežti produkciją) yra valstybės nuosavybė, kuri patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti yra perduoti VĮ „Alytaus regiono keliai“, o jų tvarkymui yra skiriama lėšų ir iš valstybės biudžeto. Kadangi suintensyvės sunkiasvorio transporto srautas, tai galimas poveikis kelio dangai, gali sutrumpėti kelio tarnavimo laikas, pablogėti eismo saugumas. Taigi VĮ „Alytaus regiono keliai“ turėtų išnagrinėti PAV ataskaitą ir pateikti savo nuomonę ar minimi keliai yra pritaikyti numatomi papildomai sunkiasvorio transporto apkrovai ir jeigu ne, įvertinti kaip dažnai dėl padidėjusių apkrovų juos reikės remontuoti ir kiek papildomų lėšų reikės skirti jų sustiprinimui.

4. Veiklos užsakovas (organizatorius) nesvarstė galimybes savo lėšomis įsirengti naują kelio atšaką, kad nebūtų trukdoma įgyvendinti Dzūkijos NP tikslus ir produkcija būtų vežama aplenkiant NP teritoriją ir jos buferinę zoną

2010-09-10 rašte Nr. D-10-115, adresuotame Linai Vosylienei teigėte, kad produkcija bus išvežama keliais Nr. 2 bei Nr. 3; tačiau PAV ataskaitoje (19; 33 psl.) rašoma, kad vis dėlto produkcija bus vežama ir keliu Nr. 1. Pagal PAV ataskaitoje pateikiamą informaciją išeina, kad produkcija bus vežama visais trimis keliais, o tai reiškia, kad į Dzūkijos nacionalinio parko (NP) direkcijos išdėstytą poziciją atsižvelgta nebuvo (bus vežama ir Dainavos girios pėsčiųjų-dviraičių turizmo trasa). Manome, kad produkcijos vežimas visais trimis keliais neatitinka Dzūkijos NP steigimo tikslų:

- 6.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsiavimą tam skirtose zonose bei vietose, numatytose nacionalinio parko planavimo schemoje;“; o taip pat
- „6.8. puoselėti Dzūkijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus. propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą“.
- Taip pat Dzūkijos NP nuostatuose nurodyta, kad „9. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla nacionaliniame parke negali prieštarauti nacionalinio parko tikslams ir uždaviniams, daryti tradicinio jo kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.“

Kadangi PAV ataskaitoje rašoma (41 psl.), kad vidutiniškai susidarys 26 transporto reisai per dieną, tai kas 15-20 min. važiuojantis sunkiasvoris transportas tikrai menkins Dzūkijos NP, kaip rekreacinės traukos centro, įvaizdį ir pablogins eismo saugumą.

Be to, norėtume tiksliai sužinoti produkcijos kiekius ir transporto intensyvų (reisų skaičių per dieną), kuriuos planuojama vežti keliu Nr. 1, nes PAV ataskaitos teiginys „*nedideli kiekiai*“ yra visiškai neinformatyvus.

PAV ataskaitoje neradome atsakymo į klausimą ar yra gautas AB „Lietuvos geležinkeliai“ direkcijos sutikimas vežti produkciją keliu Nr. 29 kaip nurodė Varėnos rajono savivaldybė, į kurį norėtume sulaukti atsakymo.

Dėl šių priežasčių taip pat nesutinkame su ataskaitos 5.10.3 skyriuje (64 psl.) įrašytu teiginiu, kad „planuojama ūkinė veikla šalia gyvenantiems žmonėms psichologinio diskomforto nesukels“.

Mūsų nuomone, į PAV ataskaitoje siūlomą rekomendaciją vežamą produkciją „uždengti brezento tentais“ pirkėjai gali ir neatsižvelgti, taigi manome, kad nėra pagrindo šią priemonę pateikti kaip problemos sprendimą.

Remiantis ataskaitoje pateikta informacija ir aukščiau išvardintais argumentais, manome, kad PŪV vykdytojas turėtų pateikti pasiūlymus alternatyviems keliams. Priešingu atveju manome, kad PAV ataskaita negali būti įvertinta kaip kokybiškai ir objektyviai atlikta.

5. Išanalizuoti PŪV galimas poveikį biologinei įvairovei

Atsižvelgiant į žemiau išdėstytus argumentus, manome, kad PAV ataskaitos skyrius 5.5. „Planuojamos ūkinės veiklos galimas poveikis biologinei įvairovei“ parengtas netinkamai, paviršutiniškai, trūksta esminės informacijos ir profesionalaus vertinimo. Manome, kad šis skyrius turi būti perrašytas iš esmės, kad būtina atlikti vietovės botaninius – zoologinius tyrimus (buveinių ir rūšių inventorizaciją) ir įvertinti galimą poveikį gamtinėms vertybėms. Tyrimai turėtų būti atliekami tinkamu metų laiku – žydint augalams, gyvūnų veisimosi periodu.

5.1. Nekompetentingas PŪV galimo poveikio biologinei įvairovei vertinimas

PAV 5.5. skyriuje pateikiama tik minimali informacija apie galimą PŪV poveikį biologinei įvairovei (43 psl.) Vieninteliai biologiniai objektai minimi šiame skyriuje yra tik 2 augalų rūšys: pušys ir beržai. Mūsų nuomone, ataskaitos rengėjai neatsižvelgė į 2005 m. gruodžio 23 d. Aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-636 „Dėl poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatų patvirtinimo“ priedą (toliau – Įsakymas), kuriame pateikta rekomenduojama PAV ataskaitos struktūra ir apimtis.

Išanalizavę dokumentą, mes nerandame kuo remiantis teigiama, kad „PŪV teritorija yra vietomis apaugusi pušų jaunuolynu, krūmais ar žolėmis, kurie nėra vertingi ir įdomūs biologiniu požiūriu, todėl nėra tikslinga atlikti ribotos apimties botaninius ir zoologinius tyrimus“. Toks reikšmingas teiginys turėtų būti argumentuotai pagrįstas. Kadangi nerandame informacijos, kad rengiant PAV ataskaitą buvo daryti botaniniai tyrimai kurių metu būtų buvusi vertinta augalija, manome, kad toks teiginys nėra pagrįstas. Mūsų nuomone, tokias išvadas pateikti PAV ataskaitoje yra neprofesionalu. Jeigu tai yra šios ataskaitos dalies rengėjos p. J. Graudinytės asmeninis vertinimas, tai mums jis kelia abejonių. Nenorime kelti klausimo dėl p. J. Graudinytės kompetencijos, tačiau sprendžiant iš pateiktų atestatų, ji neturi biologinio/ekologinio išsilavinimo, ir mūsų nuomone ataskaitoje pateikti teiginiai yra nepagrįsti.

Jeigu buvo kreiptasi dėl duomenų į Gamtos tyrimų centro Botanikos institutą, prašome pateikti tai įrodančius dokumentus, o jeigu ne, paaiškinti kodėl.

5.2. Galimo PŪV poveikis augalijai turėtų būti vertinimas profesionalių botanikų

Manome, kad būtina, jog augalijos ir buveinių tyrimus atliktų profesionalūs botanikai. Tikėtina, kad teritorijoje gali būti Europinės svarbos buveinių (2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės ar 4030 Viržynai), Europinės svarbos ir (ar) į Lietuvos Raudonąją knygą įrašytų augalų augimvietės (pvz. plikažiedis linlapis, smiltyninis gvazdikas ir kt.).

Visiškai nėra informacijos ir apie vietovės grybiją, nors Įsakyme rašoma:

„Informacija apie vietovės grybiją. Grybų rūšys. Vertingiausios ir renkamiausios grybų rūšys, jų ištekliai.“

5.3. Įvertinti galimą PŪV poveikį gyvūnijai

Šiame ataskaitos skyriuje visiškai nepateikiama duomenų apie vietovės gyvūniją, nors aukščiau minėtame Įsakyme aiškiai nurodoma, kokią informaciją reikėtų pateikti:

„Į Raudonąją knygą įrašytų rūšių radvietės. Paukščių, žinduolių, žuvų, varliagyvių, roplių, bestuburių rūšys. Medžiojamieji gyvūnai, vertingos žuvų rūšys, jų ištekliai. Migracijos keliai. Gyvūnų susitelkimo, veisimosi, maitinimosi, poilsio žiemojimo vietos.“

Labai tikėtina, kad vietovėje gali gyventi retos ir saugomos bestuburių (vabzdžių, pvz. didysis auksinukas, kopinis skėriukas, aštuoniataškis auksavabalis, pūzrinis skydvabalis ir kt.), roplių (pvz. lygiažvynis žaltys), paukščių (dirvoniniai kalviukai, lėliai) rūšys, todėl būtina atlikti šių taksonominių grupių tyrimus.

Ar buvo kreiptasi dėl duomenų į Gamtos tyrimų centro Ekologijos institutą? Jei taip, tai prašome pateikti tai įrodančius dokumentus, o jeigu ne, tai paaiškinti kodėl?

5.4. Įvertinti galimą PŪV poveikį Skroblaus upelio hidrologiniam režimui

Mūsų nuomone, giluminis kasimas gali paveikti Skroblaus upelio (vieno iš vertingiausių Dzūkijos NP vandens baseinų; prof. Kavaliauskas yra teigęs, kad Skroblus yra unikaliausias upelis Lietuvoje) hidrologinį režimą bei visą su šiuo upeliu susijusią ekosistemą. Iš pateiktos PAV ataskaitos matome, kad šis vertinimas nėra atliktas.

6. Įvertinti galimą PŪV poveikį įgyvendinant greta esančių saugomų teritorijų tikslus

PAV ataskaitoje trūksta informacijos apie greta PŪV vietos esančias „Natura 2000“ ir kitas saugomas teritorijas, jų steigimo tikslus ir aptinkamas vertybes. Iš patekto dokumento nematome ar buvo atliekamas planuojamos ūkinės veiklos reikšmingumo vertinimas pagal Buveinių direktyvos 6 straipsnį. Dzūkijos NP yra „Natura 2000“ teritorija, todėl pagal šį straipsnį būtina atlikti specialų vertinimą kaip planuojama veikla paveiks „Natura 2000“ teritoriją.

Ataskaitoje rašoma tik apie Dainavos girią, kaip apie buveinių apsaugai svarbią teritoriją, tačiau visai neužsimenama, kad Dainavos giria yra ir paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST; saugomi tetervinai, kurtiniai, lututės, lėliai, žalvarniai, ligutės, tulžiai). Pradėjus eksploatuoti Kabelių žvyro ir smėlio telkinį, gali būti sunaikintos lėlių, ligučių perimvietės, kitų paukščių rūšių maitinimosi vietos.

Nepaminėti netoliese esantis Čepkelių rezervatas ir jo vertybės, Dzūkijos NP steigimo tikslai ir saugomos vertybės, Karaviškių miško paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST); Grybaulios PAST.

7. Išanalizuoti poveikį gamtiniam karkasui, įskaitant ir poveikį Dzūkijos NP buferinei zonai

Skyriuje „5.6. Planuojamos ūkinės veiklos galimas poveikis kraštovaizdžiui“ neapartas galimas PŪV poveikis gamtiniam karkasui, nors tai rekomenduojama 2005 m. gruodžio 23 d. Aplinkos ministro įsakyme Nr. D1-636 „Dėl poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatų patvirtinimo“. Manome, kad tai turėtų būti išnagrinėta PAV ataskaitoje, taip pat, kaip ir poveikis Dzūkijos NP buferinei zonai (Jos tikslas - apsaugoti nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos ūkinės taršos, o kraštovaizdį - nuo neigiamo vizualinio poveikio reguliuojant apsaugos zonos naudojimą, ribojant statybos aukštumą bei intensyvumą.“ (Dzūkijos NP nuostatų 9 punktą).

8. Pagrįsti triukšmo taršos poveikio gyvūnijai, vietiniams gyventojams bei nematerialioms Margionių apylinkių biosferos vertinimą

Šiuo metu viena iš didžiausių Margionių kaimo ir apylinkių vertybių yra visapusiškas ir nusistovėjęs balansas tarp žmogaus veiklos ir gamtos. Šio balanso sudedamoji dalis taip pat yra ir santykinė tyla bei pašalinių / pramoninių garsų nebuvimas. Pradėjus eksploatuoti žvyro karjerą, mūsų nuomone, ši žmogaus ir gamtos harmonija bus pažeista. Triukšmo tarša ne tik kad

pažeis šį bendrą ekosistemos balansą, bet ir tiesiogiai neigiamai paveiks Margionių kaimo gyventojų gyvenimo kokybę.

9. Įvertinti PŪV poveikį turistų srautams

9.1. Įvertinti PŪV poveikį Dzūkijos NP tikslams plėtoti rekreacinę veiklą

Vienas iš DNP steigimo tikslų yra: „6.6. sudaryti sąlygas plėtoti rekreacinę veiklą, pirmiausia pažintinį ir kaimo turizmą, trumpalaikį poilsavimą tam skirtose zonose bei vietose, numatytose nacionalinio parko planavimo schemeje;“, o taip pat „6.8. puoselėti Dzūkijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.“ Mūsų nuomone, sunkiasvorio transporto srautų per DNP teritoriją padidėjimas pakenks šių tikslų įgyvendinimui. DNP nuostatuose yra nurodyta, kad „9. Bet kokia ūkinė, rekreacinė ar kitokia veikla nacionaliniame parke negali prieštarauti nacionalinio parko tikslams ir uždaviniams, darkyti tradicinio jo kraštovaizdžio, teršti aplinkos, pažeisti ekologinės pusiausvyros.“ Šiame dokumente PŪV poveikis Dzūkijos NP tikslams plėtoti rekreacinę veiklą nėra įvertintas.

9.2. Įvertinti neigiamą poveikį vietinei su turizmu susijusiai verslo aplinkai

Šiuo metu Margionių kaime yra dvi kaimo turizmo sodybos ir, mūsų žiniomis, artimiausiu metu bus įkurtos dar dvi. Kaimo turizmo verslui išvystyti padarytos didelės investicijos. Žvyro karjero eksploatacija 1-2 km atstumu nuo šių kaimo turizmo sodybų, mūsų nuomone, padarys reikšmingą neigiamą poveikį vietiniam turizmo verslui. Taip pat bus žymiai sumažintas potencialas toliau plėtoti kaimo turizmo verslą Margionių kaime. Iš šios PAV ataskaitos matome, kad PŪV poveikis vietinei su turizmu susijusiai verslo aplinkai nėra įvertintas.

10. Įvertinti poveikį kultūros paveldo puoselėjimui Margionių kaime bei jo gyventojų tradiciniam gyvenimo būdai

Margionys – etnografinis gatvinis kaimas Dzūkijos nacionaliniame parke, Varėnos rajono pietuose. 1996 m. rudenį Skroblaus kairiajame krante, Margionių šiaurės rytų dalyje, archeologai aptiko daug titnago skaldos ir skaldytinių, pagal techniką priskirtinų paleolitui. Buvo nustatyta, kad titnago kasyklų, dirbtuvių ir gyvenviečių visuma apima apie 800 x 100 – 250 m. teritoriją, o kompleksas datuojamas apie IX tūkstm. pr. m. e.

Kaime yra gamtos paminklai: „Lietuvio liepa“, Margionių kadagys, „Bobos daržo“ šaltinis, Margionių drėvė. Prie kaimo yra Skroblaus ištakos – „Bobos daržo“ šaltinis. Tai tiesiog iš žemės trykštanti versmė, iš kurios prasideda gausiai šaltinių vandens maitinamas Skroblus. Skroblus – vienas įspūdingiausių Lietuvos upelių. Kito tokio trumpo ir vandeningo (vandeningumas per 17 km. padidėja beveik 100 kartų) upelio Lietuvoje nėra.

Kaimas turi savo kapinaites, kuriose išlikęs gražus Vėlinių paprotys – aštuonias dienas besikūrenanti ugnis ir Margionių kaimo gyventojų giedamos šventos giesmės. Per vėlinių laikotarpį Margionių kapines aplanko šimtai aplinkinių kaimų ir miestų gyventojų.

Margionyse veikia 1990 m. atkurtas Margionių kaimo teatras, kuris buvo įkurtas 1929 m. mokytojo Teofilio Sukacko, kai jo suburti kaimo žmonės suvaidino Antano Vilkutaičio-Keturakio komediją „Amerika pirtyje“, o vėliau savamokslis teatro režisierius, dramaturgas ir poetas Juozas Gaidys kūrė apie Margionis, vaizduodamas savo kaimo žmones, jų papročius, gerąsias savybes ir ydas. Todėl šiandien pasižvalgius po Margionis, kur gyvena paprasti žemę dirbantys ir be miško savo gyvenimo neįsivaizduojantys dzūkai, vos ne kiekvienoje pirkioje rasi po artistą.

Klojimas teatrui pradėtas statyti 1991 metais ir baigtas 1993 metais. Tai buvo didelė šventė, visi džiaugėsi, kad bus kur susirinkti ir repetuoti. 2009 m. teatras minėjo 80-ties metų jubiliejų. Džiugu, jog šis teatras iki šiol veikia ir traukia savo unikalumu. 2010 m. liepos mėn. čia įvyko respublikinis saviveiklinių teatrų festivalis.

Margionių kaimo gyvenimas neįsivaizduojamas be etnografinio ansamblio, kurio moterys, pamiršę namų rūpesčius, džiugina liaudiškomis dainomis įvairių švenčių metu, dalyvauja respublikinėse dainų šventėse bei televizijos laidose, tokiose kaip „Duokim garo“. Dauguma švenčių yra organizuojamos Klojimo teatre, ten pat moterys ir repetuoja.

Todėl Margionių klojimo teatras – unikalus kultūros reiškinys ne tik Dzūkijoje, bet ir visoje Lietuvoje. Deja, Margionių klojimo teatras nuo planuojamo eksploatuoti Kabelių žvyro ir smėlio telkinio yra nutolęs tik apie 1 – 1,2 km. Mūsų nuomone, tokia kaimynystė yra akibrokštas Margionių kaimo kultūros paveldui, tačiau šį poveikį turėjo/turi įvertinti ir PAV ataskaitos rengėjai.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad šalia PŪV teritorijos (NP buferinėje zonoje) esantį mišką Margionių kaimo gyventojai meiliai vadina poeto Pauliaus Širvio, kurio 90-ties metų jubiliejų šiemet pažymime, šilu.

Margionių kaimo gyventojų tradicinis gyvenimo būdas yra sėti laukus, šienauti pievas, o grybų sezonui prasidėjus – rinkti grybus, kurie yra vienas iš pagrindinių jų pragyvenimo šaltinių. Kaimo žmonės tikėjosi, kad jiems gražinus žemes, jie pasodins miškus, gaus Europos Sąjungos paramą, o jaunesni – pradės ūkininkauti. Tokie yra paprasti kaimo žmonių lūkesčiai, todėl nesant gyvybiškai svarbiems Valstybės interesams būtų nevalia šiuos lūkesčius paminti. PAV ataskaitos rengėjai turėjo/turi įvertinti, kaip planuojama ūkinė veikla šalia Margionių kaimo paveiks šio etnografinio kaimo gyventojų gyvenimo būdą bei tradicijas.

11. Įvertinti galimą nekilnojamo turto Margionių kaime vertės sumažėjimą dėl PŪV

Mūsų nuomone, 1-2 km atstumu nuo Margionių kaimo atsiradus žvyro karjerui, gali žymiai sumažėti Margionių kaime esančio nekilnojamo turto vertė. Šios vertės potencialus sumažėjimas nėra aptariamasis pateiktoje PAV ataskaitoje bei nėra numatyti šios vertės sumažėjimą kompensuojantys mechanizmai.

12. Informacija apie PAV ataskaitos užsakovą – UAB „Baltijos karjerai“

PAV ataskaitoje nėra pateikta jokia informacija apie jos užsakovą – UAB „Baltijos karjerai“ kaip apie patikimą ūkio subjektą. Remiantis viešai prieinamais duomenimis mums yra žinoma, kad UAB „Baltijos karjerai“ neturi patirties eksploatuojant žvyro ir smėlio karjerus nei Lietuvoje, nei užsienyje; ji neturi tam reikalingo turto, o šios bendrovės balanse atspindėtas nuosavas kapitalas 2010 m. sausio 1 d. yra neigiamas ir ši padėtis kaip to reikalauja Akcinių bendrovių įstatymas nėra ištaisyta. Respublikinėje spaudoje yra/buvo skelbiami kritiški straipsniai šios bendrovės adresu. Todėl manome, kad atsakingos institucijos turėtų įvertinti ne tik PAV ataskaitą pagal mūsų ir kitų suinteresuotų institucijų pateiktus motyvuotus argumentus bei pasiūlymus, bet ir ekonominius šio projekto aspektus, įskaitant verslo planą, finansavimo šaltinius, rinkos tyrimo ataskaitą ir kt.

Šie pasiūlymai buvo patvirtinti Asociacijos „Margionių kaimo bendruomenė“ atvirame išplėstiniame valdybos posėdyje 2010 m. rugsėjo 25 d.

Asociacijos „Margionių kaimo bendruomenė“
Valdybos pirmininkė Lina Vosyliienė

